

อุตสาหกรรมสื่อวิทยุโทรทัศน์ ภาวะการแข่งขันและมาตรการควบคุม

นางสาว พรรณศรี พัฒนเกียรติ

สถาบันวิทยบริการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์ ภาควิชานิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2542

ISBN 974-334-892-1

ลิขสิทธิ์ของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I19244873

**BROADCASTING TELEVISION INDUSTRY
: COMPETITION CONDUCT AND REGULATIONS**

Miss Pannasri Pattanakiat

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws in Laws**

Department of Law

Faculty of Law

Chulalongkorn University

Academic Year 1999

ISBN 974-334-892-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์ อุตสาหกรรมสื่อวิทยุโทรทัศน์ สภาวะการแข่งขันและมาตรการควบคุม

โดย นางสาว พรรณศรี พัฒนเกียรติ

ภาควิชา นิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ชงทอง จันทรางศุ

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รองศาสตราจารย์ สุธีร์ ศุภนิตย์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทนิติศาสตร์

..... คณบดีคณะนิติศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ชงทอง จันทรางศุ)

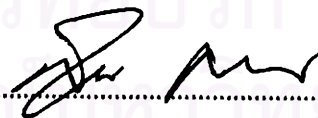
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

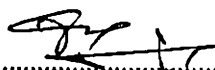
..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. กมลชัย รัตนสกาวงศ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ชงทอง จันทรางศุ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ สุธีร์ ศุภนิตย์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ จุมพล รอดคำดี)

พรรณศรี พัฒนเกียรติ : อุตสาหกรรมสื่อวิทยุโทรทัศน์ สถานะการแข่งขันและมาตรการควบคุม
(Broadcasting Television Industry : Competition Conduct and Regulations) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ชงทอง
จันทร์ทางศุ, อ.ที่ปรึกษาร่วม : รศ.สุธีร์ ศุภนิตย์, 190 หน้า, ISBN 974-334-892-1

การประกาศใช้มาตรา 40 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ส่งผลเป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของระบบสื่อวิทยุโทรทัศน์จากการเป็นกิจการผูกขาดโดยรัฐมาสู่การเปิดโอกาสให้แก่เอกชน กลุ่มสังคมและประชาชนเข้าประกอบกิจการให้บริการส่งสัญญาณวิทยุโทรทัศน์ได้ ภายใต้หลักแห่ง “การแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรม” ถือเป็นการปรับเปลี่ยนปรัชญาการจัดระบบกิจการสื่อสารให้เป็นไปในแนวทางของทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์โดยยอมรับจุดเด่นของระบบธุรกิจและกลไกการแข่งขันมากยิ่งขึ้น การแสวงหามาตรการทางกฎหมายเพื่ออนุวัติการมาตรา 40 และควบคุมให้สถานะการแข่งขันที่จะเกิดขึ้นนี้ส่งผลดีและเป็นประโยชน์สูงสุดแก่สาธารณะร่วมกันได้ จึงถือเป็นข้อพิจารณาประการสำคัญ

การควบคุมสถานะการแข่งขันในอุตสาหกรรมสื่อวิทยุโทรทัศน์ประกอบไปด้วยกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อควบคุมอุตสาหกรรมใน 2 ลักษณะคือ กฎหมายเฉพาะกิจการสื่อสารมวลชนและกฎหมายการแข่งขันทางการค้าทั่วไป กฎหมายเฉพาะคือกฎหมายที่มุ่งควบคุมกิจการสื่อวิทยุโทรทัศน์ในฐานะผู้ผลิตสินค้าทางวัฒนธรรมและสินค้าสาธารณะที่อาจกระทบต่อประโยชน์ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและคุณภาพชีวิตของประชาชน สารสำคัญของกฎหมายนี้จึงได้แก่การสร้างกระบวนการคัดสรรผู้ประกอบการที่มีความเหมาะสมเข้าสู่อุตสาหกรรม ขณะที่กฎหมายการแข่งขันทางการค้าจะมุ่งคุ้มครองให้สังคมและผู้บริโภคได้รับประโยชน์จากระบบธุรกิจที่ดำเนินไปอย่างเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพ

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมสถานะการแข่งขันในอุตสาหกรรมสื่อวิทยุโทรทัศน์ของประเทศไทยประกอบด้วยพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2543 และกฎหมายอนุวัติมาตรา 40 ฉบับอื่น ๆ ในลักษณะของกฎหมายเฉพาะเพื่อผลในการป้องกันการกระจุดตัวของอุตสาหกรรมอันจะนำไปสู่การจำกัดโอกาสในการเลือกบริโภคหรือกำหนดกรอบความคิดของประชาชน และกฎหมายทั่วไปคือพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 เพื่อผลในการควบคุมพฤติกรรมทางธุรกิจของผู้ประกอบการมิให้กระทำการบิดเบือนกลไกการแข่งขันเพื่อรักษาประโยชน์ของธุรกิจ อย่างไรก็ตาม ในการบัญญัติหรือบังคับใช้กฎหมายทั้งสองระบบนี้ ประเด็นสำคัญที่จะต้องพิจารณาก็คือกระบวนการแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรมนี้ จะต้องสามารถผลักดันให้เกิดประโยชน์ทางสังคมควบคู่ไปกับประสิทธิภาพในระบบเศรษฐกิจอย่างสมดุลได้จึงจะถือเป็นสถานะการแข่งขันที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่สาธารณะอย่างสูงสุดตามเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญได้

ภาควิชา   นิติศาสตร์
สาขาวิชา   นิติศาสตร์
ปีการศึกษา   2542

ลายมือชื่อนิติศ .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

3971154334 : Major Law

KEY WORD : TELEVISION INDUSTRY / BROADCASTING INDUSTRY / BROADCASTING LAW / COMPETITION LAW / ANTITRUST LAW / FREE AND FAIR COMPETITION

PANNASRI PATTANAKIAT : BROADCASTING TELEVISION INDUSTRY : COMPETITION CONDUCT AND REGULATIONS. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. TONGTHONG CHANDRANSU
THESIS COADVISON : ASSO. PROF. SUTEE SUPANIT 190 pp., ISBN 974-334-892-1

The announcement of Thai Constitution 2540 B.E., Article 40 resulted in a change of the structure of boardcasting television industry from a government monopoly to more open to private sectors. People can do business in boardcasting television under a theme of 'Free and Fair Competition'. This has changed a philosophy of communication business to conform to an economic theory, which uses more of a good point of business and its competitiveness. Therefore, it is very important to search for legal measurement to implement Article 40 and to make the best benefit of the competition conduct to people.

The regulations of competition conduct in broadcasting television industry consist of two types of legislation to regulate industries, which are Specific Legislation for Mass Media and Competition Law. Specific Legislation for Mass Media is to control broadcasting television industry as it is a producer of cultural commodity and public goods, which may effect peoples benefit to receive information and the quality of their lives. Thus, the main idea of the Specific Legislation for Mass Media is to build a process of selecting a qualified business operator to the industry whereas the Competition Law is to assure that the society and the consumer obtain the best benefit from the business which is fairly conformed and efficient.

Laws and legislation that involve the regulations of competition conduct in broadcasting television industry in Thailand consist of ..... The specific laws that would follow Article 40, and General Law. The Law that would follow Article 40 is the Specific Legislation to prevent a concentration of an industry that will lead to a limitation of public choices or their information rights. The General Legislation, is the Competition Act 2542 B.E. which is used to prevent the operators from distorting the competitive mechanism in order to seek for excess profits. However, to enact or to enforce these two systems of law in order for the competition conduct to highly benefit the public under the spirit of the Constitution, we have to look into the fact that the Free and Fair Competition is able to benefit the public as well as is efficient in the economic system.

ภาควิชา   นิติศาสตร์

สาขาวิชา   นิติศาสตร์

ปีการศึกษา   2542

ลายมือชื่อนิติกร .....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

กิตติกรรมประกาศ

ผู้เขียนกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ สุธีร์ ศุภนิตย์ อาจารย์ที่ปรึกษา ร่วม ที่กรุณา
สละเวลาและได้ให้ข้อเสนอแนะอันมีค่ายิ่ง เพื่อให้ผู้เขียนสามารถสร้างกระบวนการคิดที่เป็นระบบ
และกลั่นกรองแก่นของกฎหมายเพื่อจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วง

ผู้เขียนกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ธงทอง จันทรางศุ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่กรุณา
สละเวลาอันมีค่า เพื่อให้คำแนะนำและข้อมูลอันเป็นประโยชน์ยิ่งแก่การศึกษาวិชาญครั้งนี้

ผู้เขียนกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.กมลชัย รัตนสกววงศ์ ประธานกรรมการ
และรองศาสตราจารย์ จุมพล รอดคำดี กรรมการ ที่กรุณา รับเป็นกรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์

ผู้เขียนขอขอบพระคุณผู้บังคับบัญชาในสถาบันนโยบายสังคมและเศรษฐกิจ ที่กรุณาเปิด
โอกาสทางการศึกษาให้แก่ผู้เขียน

ผู้เขียนขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ห้องสมุดคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เจ้าหน้าที่
บัณฑิตศึกษา คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่าน และคุณประไพ นวลขลิบ เลขานุการ
คณบดี คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือในเรื่องข้อมูล งานทาง
ทะเบียน และกำลังใจอันมีค่า

ผู้เขียนขอขอบพระคุณเพื่อน ๆ ในคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทุกคนสำหรับความ
ช่วยเหลือและกำลังใจนับแต่เริ่มต้นศึกษาและเสมอมา

และท้ายที่สุดนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณสูงสุดแก่บิดา มารดา และครอบครัวของผู้
เขียน สำหรับความรัก ความห่วงใย และโอกาสทางการศึกษาที่ได้มอบให้แก่ผู้เขียน คุณความดี
ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขออุทิศให้แก่ท่านทั้งสอง

พรรณศรี พัฒนเกียรติ

พฤษภาคม 2543

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ก
กิตติกรรมประกาศ.....	ง
สารบัญ.....	จ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและสภาพปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัย.....	6
1.3 สมมติฐานของการวิจัย.....	7
1.4 ขอบเขตการศึกษาวิจัย.....	7
1.5 วิธีวิจัย.....	8
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
2 สถานะการแข่งขันในกิจการสื่อวิทยุโทรทัศน์กับสังคมไทย.....	10
2.1 กิจการสื่อวิทยุโทรทัศน์และการผลิตในระบบอุตสาหกรรม.....	10
2.2 สถานะการแข่งขันกับการรักษาประโยชน์สาธารณะ.....	21
2.3 สรุป สถานะการแข่งขันกับการพัฒนาสังคม.....	36
3 มาตรการทางกฎหมายเพื่อควบคุมกิจการสื่อวิทยุโทรทัศน์ในต่างประเทศ.....	38
3.1 กฎหมายสื่อสารมวลชนเปรียบเทียบ.....	43
3.1.1 มาตรการควบคุมโอกาสในการเข้าสู่อุตสาหกรรม.....	43
3.1.2 การกำหนดระบบใบอนุญาต.....	44
3.1.3 หน่วยงานผู้มีอำนาจและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง.....	49
3.1.4 เกณฑ์ในการพิจารณาอนุญาตและข้อจำกัดโอกาสความเป็นเจ้าของ.....	63
3.1.5 สรุป กฎหมายสื่อสารมวลชนกับการควบคุมการแข่งขัน.....	71
3.2 หลักกฎหมายป้องกันการผูกขาดและควบคุมสถานะการแข่งขันในต่าง ประเทศ.....	78

	3.2.1 แนวคิดในการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันการผูกขาด.....	78
	3.2.2 กฎหมายป้องกันการผูกขาดกับตลาดผู้ขายน้อยราย.....	81
	3.2.3 ระบบกฎหมายป้องกันการผูกขาดของสหราชอาณาจักร.....	90
	3.2.4 การควบคุมพฤติกรรมกรรมการประกอบธุรกิจสื่อวิทยุโทรทัศน์ในต่าง ประเทศ.....	102
	3.3 สรุป บทบาทของกฎหมายต่อการควบคุมการแข่งขันในอุตสาหกรรมสื่อ วิทยุโทรทัศน์ในต่างประเทศ.....	111
4	มาตรการป้องกันการผูกขาดในอุตสาหกรรมสื่อวิทยุโทรทัศน์ในประเทศไทย.....	115
	4.1 อุตสาหกรรมสื่อวิทยุโทรทัศน์ในประเทศไทย.....	115
	4.1.1 ผู้ประกอบการในระบบอุตสาหกรรมสื่อวิทยุโทรทัศน์.....	115
	4.1.2 การดำเนินงานและการจำหน่ายสินค้า.....	117
	4.2 สถานะการแข่งขันในอุตสาหกรรม.....	119
	4.3 มาตรการป้องกันการผูกขาดในอุตสาหกรรมสื่อวิทยุโทรทัศน์.....	132
	4.3.1 กฎหมายสื่อสารมวลชน : พระราชบัญญัติองค์การจัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการ โทร คมนาคม พ.ศ. 2543.....	132
	4.3.2 มาตรการทางกฎหมายป้องกันการผูกขาดและควบคุมการแข่งขันทาง การค้า.....	136
	4.4 การกำหนดบทบาทของกฎหมายเกี่ยวกับการรักษาประโยชน์สาธารณะใน อุตสาหกรรมสื่อวิทยุโทรทัศน์ไทย.....	144
	4.4.1 การควบคุมโอกาสในการเข้าสู่อุตสาหกรรมและสถานะความเป็นเจ้า ของ.....	145
	4.4.2 อำนาจในการควบคุมกิจการสื่อสารมวลชน.....	148
5	บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	155
	5.1 ความสัมพันธ์ระหว่างกิจการสื่อสารมวลชนกับระบบอุตสาหกรรม.....	155
	5.2 มาตรการทางกฎหมายที่มีผลในการควบคุมกิจการสื่อวิทยุโทรทัศน์.....	157
	5.2.1 การควบคุมโครงสร้างอุตสาหกรรมและโอกาสในการเข้าสู่อุตสาหกรรม : กฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการสื่อสารมวลชน.....	157
	5.2.2 การควบคุมพฤติกรรมการใช้อำนาจของผู้ประกอบการ : กฎหมายควบคุม การแข่งขันหรือกฎหมายป้องกันการผูกขาดทางการค้า.....	163
	5.3 ข้อเสนอแนะแนวทางการควบคุมสถานะการแข่งขันในอุตสาหกรรมสื่อวิทยุ โทรทัศน์ในประเทศไทย.....	165

5.3.1	มาตรการทางกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการสื่อวิทยุโทรทัศน์....	165
5.3.2	มาตรการทางกฎหมายป้องกันการผูกขาดและควบคุมการแข่งขันทางการค้า.....	172
	รายการอ้างอิง.....	175
	ประวัติผู้วิจัย.....	182

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย